

Maailma muuttuu – Muuttuvatko järjestöt?

Toimintaympäristön trendit ja vapaaehtoisuuden uudet muodot haastavat perinteisen osastotoiminnan

SPR:n webinaari 3.12.2020

YTT Juha Heikkala, järjestöasiantuntija

Webinaarin aiheet ja tavoitteet

Tavoitteena on oivalluttaminen järjestö- ja yhdistystoiminnan muutostarpeista

Aiheina ovat

- Suomalaisen yhteiskunnan muutosten iso linja
- Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoisuuden keskeiset muutokset
- Järjestö- ja yhdistystoiminnan mahdollisia tulevaisuusskenaarioita
- Muutoskyky, Resilienssi ja Anti-hauraus

Lämmittelyä aiheeseen

**Emme voi ratkaista ongelmia
ajattelemalla samalla tavalla kuin
silloin, kun loimme ne.**

**Hulluutta on se, että tekee samat asiat
uudelleen ja uudelleen ja odottaa eri
tuloksia.**

- Albert Einstein

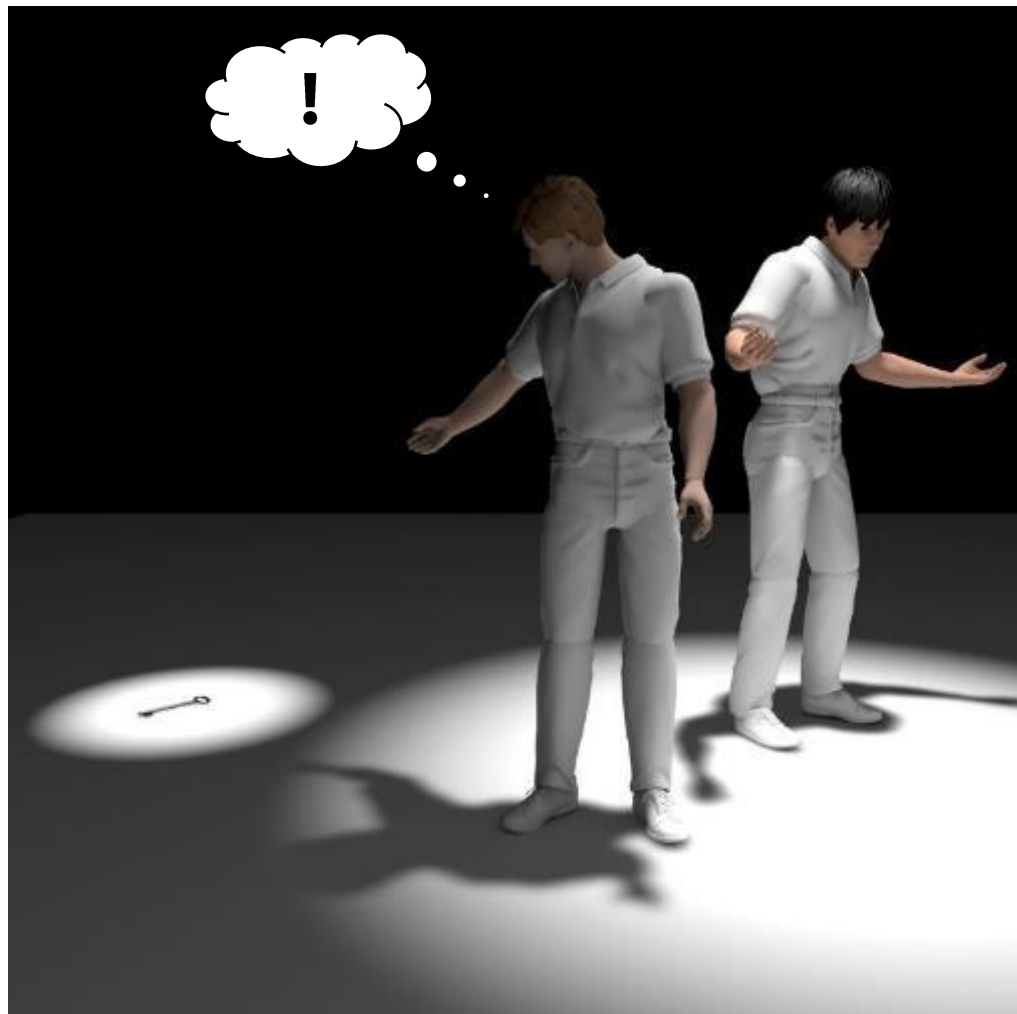
Ajatteletko 'boksin' sisäpuolella ... ?

Ajatteletko 'boksin' sisäpuolella ... ?

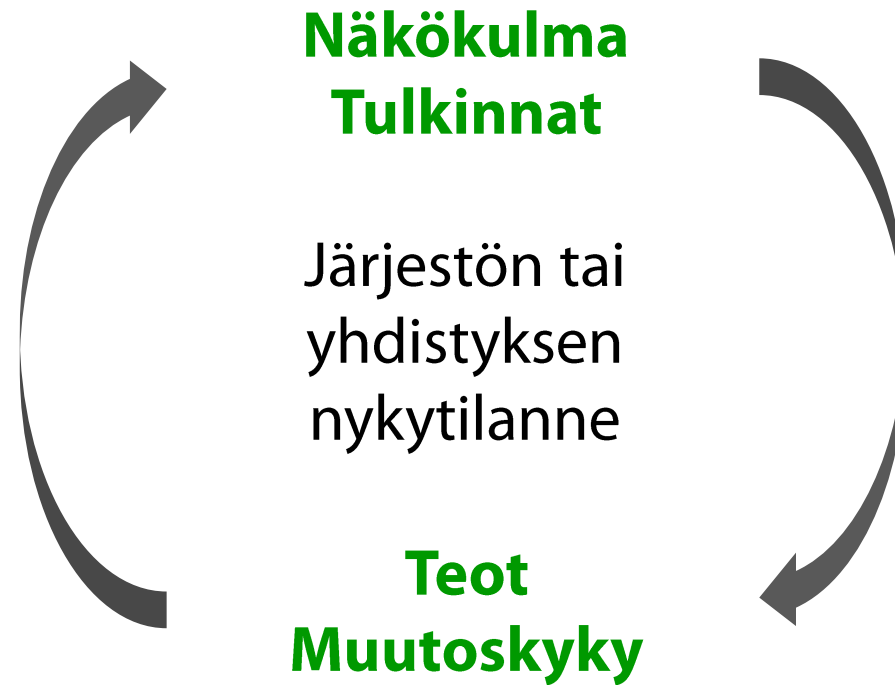

... Vai 'boksin' ulkopuolella?

Näkökulmasta liikkeelle

Havahtuminen!

*Muutoksen lähtökohtana on
välttämättömyyden tunne
(J.P.Kotter)*

Suomalaisen yhteiskunnan muutosten isot linjat

Keskitetystä monikeskukseeseen

Keskitetty yhteiskuntamalli

Monikeskuksinen yhteiskuntamalli

Rakenne

Harvat keskuksset

Moniulotteinen kollektiivisten toimijoiden kenttä

Toimijat

Valtio
Etuoikeutetut järjestöt

Valtio, markkinat ja kolmas sektori
Eri järjestöt, sosiaaliset liikkeet ja kansalaisryhmät

Koordinaatio

Valtion keskitetty ohjaus
Konsensus
Kontrolli

Itseohjautuvuus
Moniäänisyys
Sopimuksellisuus

Rajapinnat

Monopolit

Verkostot

Kehitys

Yhtenäistäminen

Eriytyminen

Tulevaisuus

Ennustettava

Kontingentti (satunnainen, ei ennustettava)

Eriytyminen

Suomi eriytyy, monimuotoistuu, kirjavoituu ...

Muutoksen ilmentymiä

- Kuntien erot kasvavat, työmarkkinapolitiikka hajaantuu, koulutuspolut henkilökohtaistuvat
- Kulttuurit genret ('tyylisuunnat') pirstaloituvat, monikulttuurisuus lisääntyy, identiteetit moninaistuvat
- Uusia yhdistyksiä perustetaan edelleen, yhdistysten koot pienenevät (?), yhä harvempi uusi yhdistys liittyy keskusjärjestöön
- "Liikkuvuus" lisääntyy: ajatusten, ihmisten, äänestämisen, jäsenyyden ...

Seuraus: johtamisen haasteellisuus, monimutkaistuminen, 'ilkeät ongelmat'

Yhdistystoiminta ja vapaaehtoisuus

Toimintatavat ja Arvot

Yhdistystoiminnan ydin

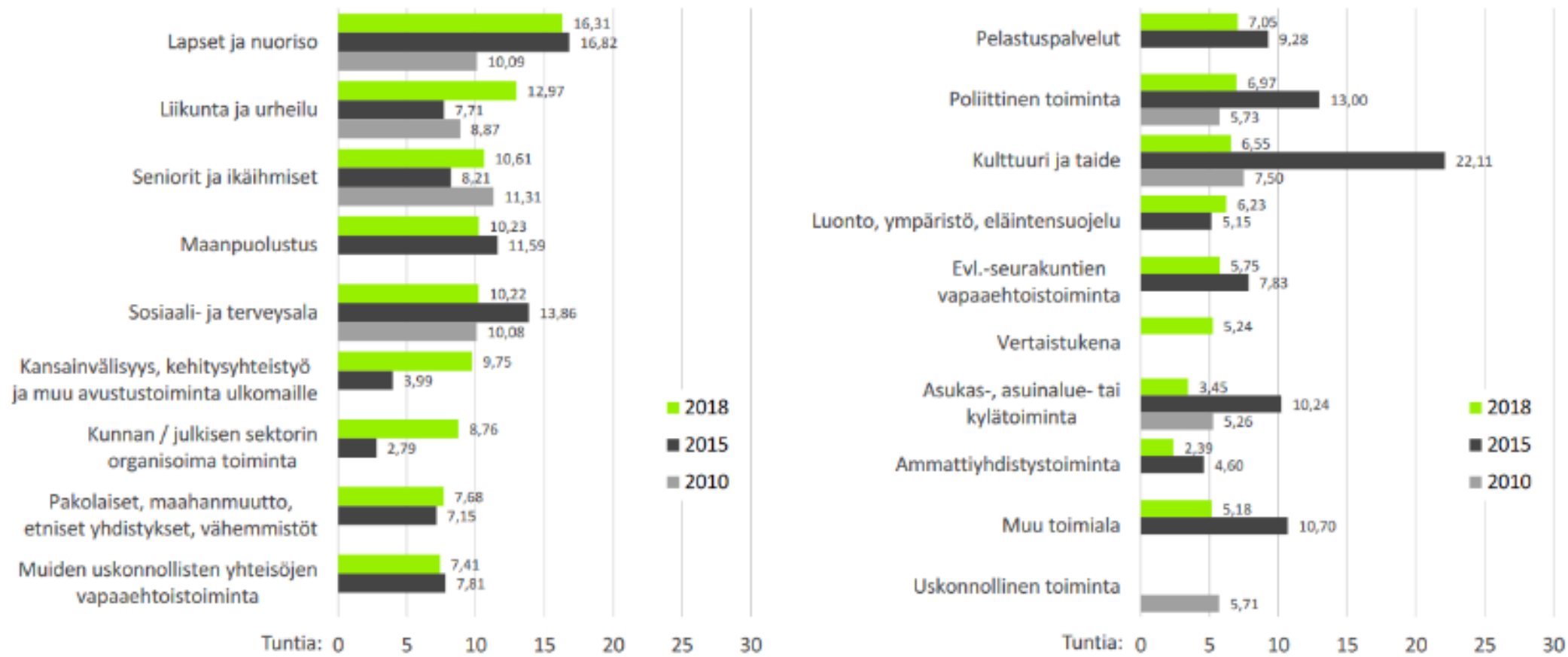
”Yhdistys on ihmisten yhteenliittymä heille
merkityksellisten asioiden toteuttamiseksi”

- Veteläsuo 1982

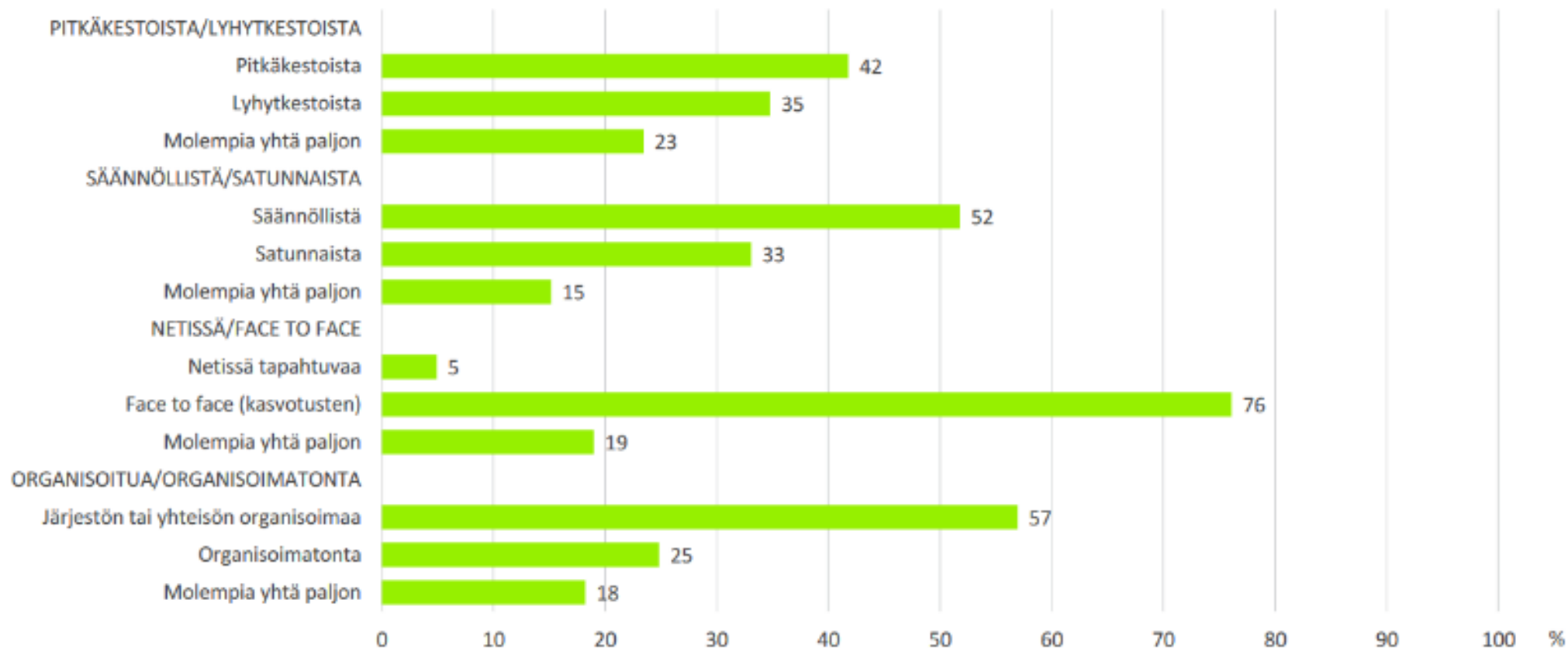
Yhdistys- ja järjestötoiminnan avainmuutoksia

Kuinka monta tuntia olette tehnyt vapaaehtoistyötä seuraavilla luetelluista toimialoista edeltävän neljän (4) viikon aikana? 2015 ja 2018

Yhdistys- ja järjestötoiminnan avainmuutoksia

TEHNYT VAPAAEHTOISTYÖTÄ NELJÄN VIIKON SISÄLLÄ
Millaista tekemänne vapaaehtoistyö on ollut ensisijaisesti:

Yhdistys- ja järjestötoiminnan avainmuutoksia

Vapaaehtoisten määrä / potentiaali

- Vapaaehtoisten tai aktiivien potentiaalinen määrä on (oletettavasti) pysynyt ennallaan
- Uusi yhdistyksiä perustetaan jopa 1500-2000 vuodessa!
- Vastuunkantajat 'harmaantuvat', ydinjoukko tiivistyy, hallinto ja kokoustaminen ei kiinnosta
- Samoista aktiiveista kilpaillaan

Vapaaehtoisuuden laatu ja muodot

- Pitkäjänteisen sitoutumisen rinnalle on tullut projektimainen ja kertaluontoinen tekeminen, kevytosallistuminen, yhdistyssurffailu, 'Pop-Up' – Piipahda!
- Henkilökohtaista, paikallista, konkreettista (vaikuttavaa), projektimaista

Osallisuus, osallistuminen, vaikuttaminen

- Ihmiset haluavat edelleen olla mukana heille **merkityksellisissä** asioissa!
- Yhdistyksissä on toimittu yli 100 vuotta samoilla rakenteilla ja toimintatavoilla! Ne eivät vastaa uusien sukupolvien oletuksia ja odotuksia!

Toimintatapojen muutos

Avainsanoja ...

- Itseohjautuvuus ja omaehtoisuus
- Henkilökohtaisuus ja räätälöinti
- Osallistaminen ja joukkoistaminen
- Kokeileminen ja tutkiva oppiminen

... erityisesti uusilla sukupolvilla!

Digitalisaatio toimintatapojen muutoksena (alusta-joukko-vuorovaikutus)

Seuraus: verkkoyhteisöt, verkko-osallistuminen ja verkkovaikuttaminen haastavat perinteisen järjestö- ja yhdistystoiminnan tiedollisen ja toiminnallisen monopolin

Ilmiöoppiminen

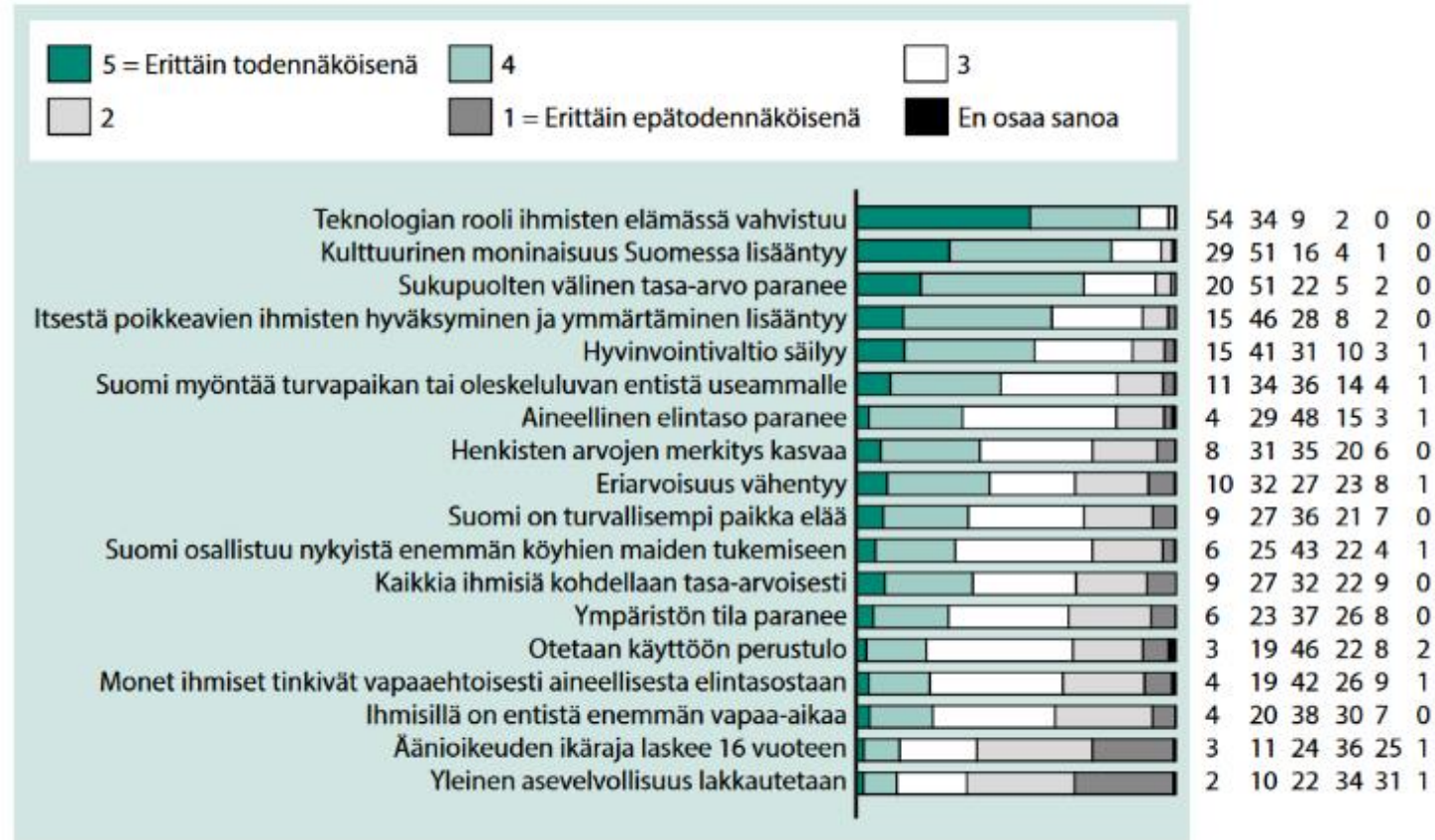
*Henkilökohtainen
opintosuunnitelmat*

Itseni näköistä toimintaa

Tilaa ja mahdollisuuksia

Nuorten käsityksiä tulevaisuudesta

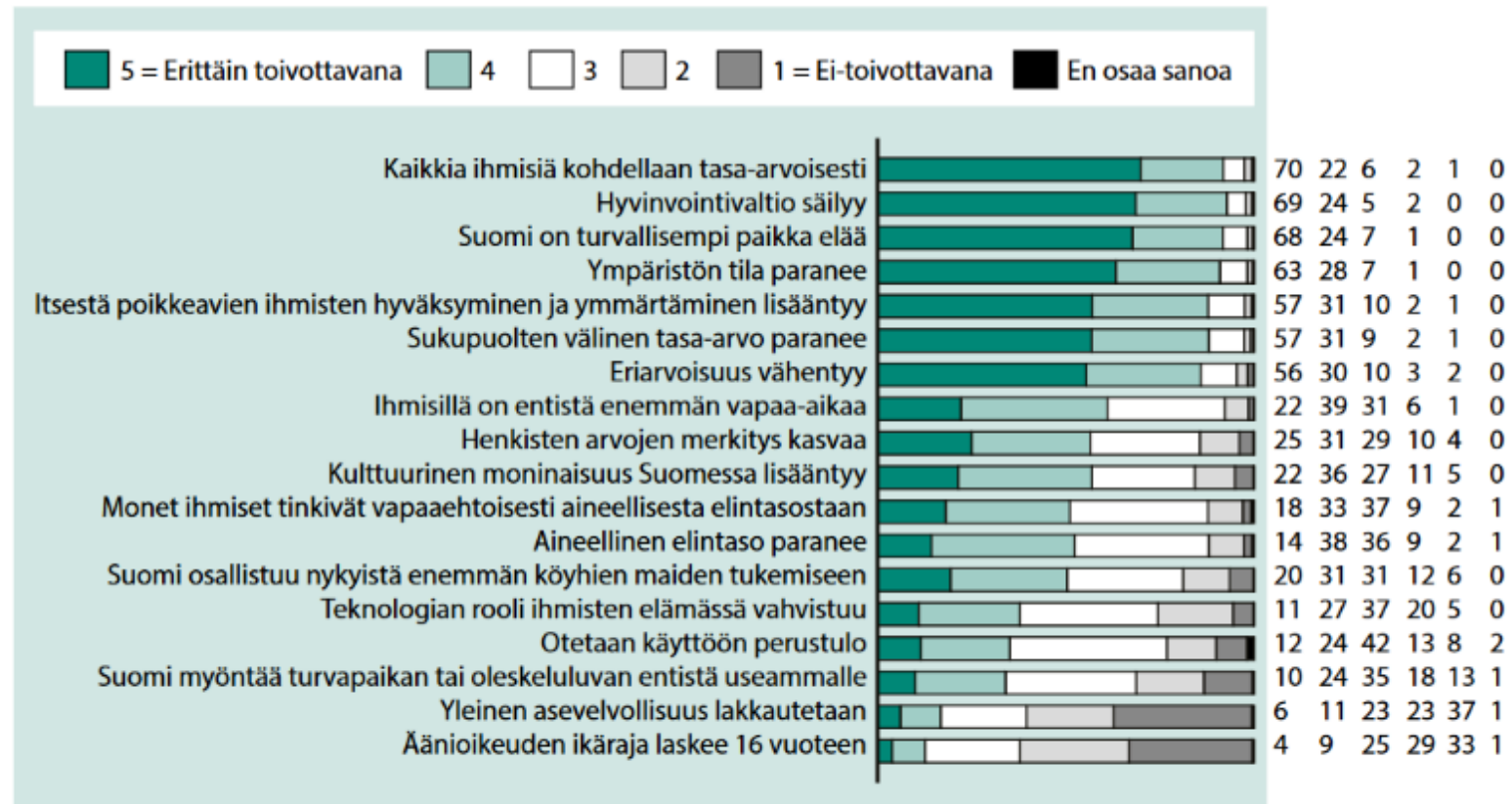
KUVIO 2. "KUINKA TODENNÄKÖISENÄ PIDÄT SEURAAVIA KEHITYSKULKUJA TULEVAISUUDESSA SUOMESSA?" (AIKAJÄNNE 10 VUOTTA, %)

Lähde: Sami Myllyniemi (toim.), Katse tulevaisuudessa, Nuorisobarometri 2016.

Nuorten käsityksiä tulevaisuudesta

KUVIO 3. "KUINKA TOIVOTTAVANA PIDÄT SEURAAVIA KEHITYSKULKUJA TULEVAISUUDESSA SUOMESSA?" (AIKAJÄNNE 10 VUOTTA, %)

Lähde: Sami Myllyniemi (toim.), Katse tulevaisuudessa, Nuorisobarometri 2016.

Perusväittämät

Ihmiset haluavat edelleen olla mukana heille **merkityksellisissä** asioissa, osallistua ja vaikuttaa!

Konkreettinen **toiminta** kiinnostaa enemmän kuin hallinto muodollisine kokouksineen!

Yhteisöllisyys ei ole kadonnut mihinkään, mutta fyysisten kohtaamisten rinnalle on tullut vapaamuotoisia ja virtuaalisia kohtaamisia!

Yhdistysten ja järjestöjen perinteiset rakenteet ja toimintatavat eivät **houkuttele!**

Menestymisen kannalta toimiva **vapaaehtoisen polku** on kriittinen tekijä!

Vapaaehtoisen polku

1) Tarjonta (motivointi)

Sinustako vapaaehtoinen?

2) Mahdollisuudet

Erialaisten tehtävien tai toimintamuotojen kuvaus

3) Taustoitus ja perustelut

Mitä tehtäviä tarjotaan, miksi tarjotaan, mitä vapaaehtoinen itse saa

**4a) Yhteys paikalliseen yhdistykseen
ja/tai**

Paikallisen yhdistyksen yhteystiedot

**4b) Vapaaehtoisen testi
ja/tai**

Vapaaehtoisen kiinnostuksen, taitojen vahvuuksien ym. kartoittaminen

4c) Vapaaehtoiseksi haku

Hakemuksen täyttäminen

5) Yhteydenotto

Yhteydenotto vapaaehtoiseen

6) Perehdytys, koulutus

Vapaaehtoisen perehdyttäminen ja (jatko)kouluttaminen

7) Tuki vapaaehtoisen polulla

Vapaaehtoisen tukeminen ja kannustaminen

8) Kiittäminen

Vapaaehtoisen kiittäminen ja palkitseminen

Mahdollisia tulevaisuusskenaarioita

**Resilienssi,
Antihaurus,
Muutoskyky**

Tulevaisuusskenaarioita

Muutostarve on ilmeinen!

Järjestö- ja yhdistystoiminnan **mahdollisia tulevaisuusskenaarioita:**

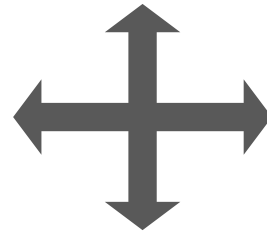
1. Luonnollinen poistuma luo tilaa uudelle
2. Hidas kuihtuminen ja näivettyminen
3. Kriisiytymisen jälkeen tulee uusi kukoistus
4. Eriytyminen jatkuu ja polarisoi kenttää
5. 'Fyysinen' ja 'virtuaalinen' muodostavat symbioosin
6. Muutostarpeeseen heränneet järjestöt uudistavat toimintamallinsa
7. ...

Muutoskyky, Resilienssi, Antihauraus

- Selviytymis- ja sopeutumiskyky tilanteissa, jotka haastavat totutut toiminta- ja ajatusmallit
- Ennakointi, joustavuus ja soveltaminen ennakoimattomissa, yllättävissä muutostilanteissa
- Stressinsieto- ja ongelmanratkaisukyky, optimistisuus, omien voimavarojen tunnistaminen ja kehittäminen
- Ihmisen, ryhmän tai organisaation sujuva toiminta niin normaalioloissa kuin poikkeavissakin tilanteissa

Resilienssi / Antihauraus

- Ennakointia, joustavuutta, sujuvuutta

Kenen tarve?

- Tuotanto/organisaatio-lähtöisyys vs. Ihmis/jäsenlähtöisyys

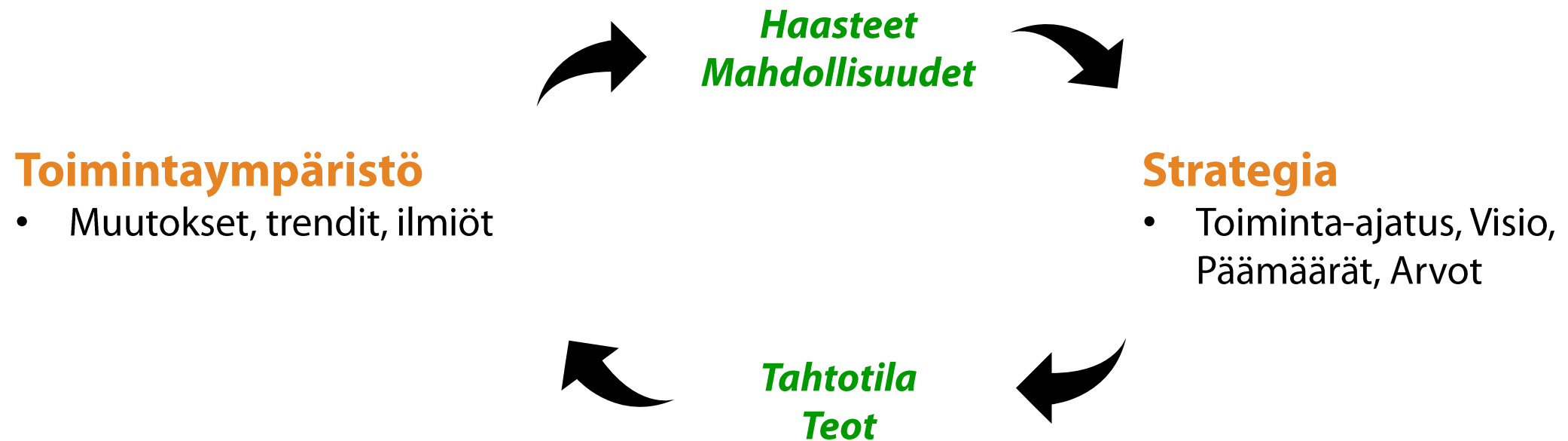
Merkityksellinen asia

- Identiteetti, heimo, sankariarvot ankkurina

Muutoskyky

- Uudistuminen – Luopuminen!

Muutokset – Tahtotila

YTT Juha Heikkala
Juha Heikkala Consulting

juha(at)heikkalaconsulting.fi
0400-759459

www.heikkalaconsulting.fi

